ANG PAGKALIKOM NG QUR'ÂN BILANG ISANG AKLAT?

Ito ay naganap sa tatlong yugto:

<u>Unang Yugto</u>: ang paglikom nito sa panahon ni Propeta Muhammad (ﷺ) bilang pagsulat nito.

Pumili ang Propeta (ﷺ) ng maraming '*sahâbah*' upang sa tuwing makakatanggap siya ng kapahayagan ng Dakilang Qur'ân ay uutusan niya ang isa o ilan sa kanila na isulat ito at sila ('*sahâbah*') ang binansagang '*Kuttâbal Wahi*' – mga tagasulat ng Rebelasyon. At pakinggan ang pagsalaysay ng dalawa sa kanila, batay sa pagkakasalin ng kahulugan:

Sinabi ni Zayd Ibnu Thabit (رضي الله عنه): "*Kami ang tagasulat at tagalikom ng Dakilang Qur*'*ân para kay Propeta Muhammad* (ﷺ) *at ito ay aming isinusulat sa balat ng hayop* (*na tinatawag na* '*riqa*`'), *na amin itong isinusulat ayon sa tamang pagkakasunud-sunod ng mga talata nito*."

Sinabi naman ni `Uthman Ibn Affan (رضي الله عنه): "*Katotohanan, ang Sugo ng Allâh* (ﷺ), *sa tuwing nagpapahayag sa kanya ang Allâh ng* '*Wahi*' (*Rebelasyon*) *ay tatawagin niya ang ilan sa kanyang mga tagasulat at kanyang sasabihin*, '*Ilagay ninyo ang talatang ito sa ganoong* '*sûrah*' (*o kabanata*) *na kung saan nabanggit doon ang ganito*'*t ganoong kapahayagan*.'" Ang dalawang '*Hadith*' na ito ay matatagpuan sa *Mustadrak Al-Hakim*.

At karamihan sa mga tagasulat ng '*Wahi*' ay binibigyan nila ng kopya ang Propeta (ﷺ) at gumagawa rin sila para sa kanilang mga sarili ng kopya, subalit ang paglikom na ito ay hindi nalikom bilang isang aklat kundi ito ay hiwa-hiwalay na mga pahina na magkakasama (o magkakasalansan) na nakasulat sa mga balat ng hayop, mga malalapad na mga buto ng hayop, mga '*likhâf*' (o mga nakabalot na balat sa katawan ng puno) ng palmera ng datiles (o '*thamr*') at iba pa, ayon sa pagkasalaysay ni Zayd Ibnu Thabit (رضي الله عنه), at ang mga '*sahâbah*' na ito na tagasulat at tagasaulo ng Qur'ân ay saulado nila ito ayon sa kung paano nagkasunud-sunod ang mga talata ('*âyah*') at kabanata ('*sûrah*') nito.

<u>Pangalawang Yugto</u>: ang paglikom ng Qur'ân sa kapanahunan ni Abu Bakr (رضي الله عنه) na ang ibig sabihin ay pagsasabuo nito bilang isang aklat.

Pagkatapos ng pagkamatay ng Propeta (ﷺ) ay mayroon sa mga Arabo na lumabag sa kautusan ng Islâm bilang pagtalikod sa pangatlong haligi ng Islâm ('*zakât*'), na pagkatapos silang bigyan ng babala ng tatlong beses at hindi pa rin sila nanumbalik sa Islâm ay saka pa lamang nag-utos si Abu Bakr (رضي الله عنه) bilang pinuno ng mga Muslim na humalili sa Propeta (ﷺ), ng grupo ng mga sundalo upang makipaglaban sa mga taong yaon, at ang karamihan sa mga sundalong ito na ipinadala ay mga '*sahâbah*' na mga nakasaulo ng buong Qur'ân, hanggang sa marami ang namatay sa kanila sa labanang yaon, na kung kaya, nangamba ang

ilan sa mga ‘*sahâbah*’ na maaaring mawala ang Qur’ân kapag nawala na ang mga yaong nakasaulo nito, na kung kaya, napagpasiyahan nila na likumin at gawing isang aklat ang Dakilang Qur’ân habang nandoroon pa at buhay ang mga ‘*sahâbah*’ na nakasaulo nito.

At ang kuwento ng pangyayaring ito ay nasa mapapanaligang ‘*Hadith*’ ni Imâm Bukhâri, mula sa pagsasalaysay ni Zayd Ibnu Thabit (رضي الله عنه), batay sa pagkakasalin ng kahulugan, na kanyang sinabi: “*Pinapunta ako ni Abu Bakr* (رضي الله عنه) *sa kanya noong marami nang namatay sa labanan sa Yamamah at naroroon na kasama niya si `Umar Ibnul Khattab* (رضي الله عنه), ***sinabi ni Abu Bakr*** (رضي الله عنه): ‘*Katotohanan, si `Umar* (رضي الله عنه) *ay dumating sa akin,* **at kanyang sinabi**: ‘*Katotohanan, marami ang namatay sa labanan sa Yamamah mula sa mga tagabigkas at nakasaulo ng Qur*’*ân, na kung kaya, ako ay nangangamba na darami pa ang mamatay sa kanila sa iba pang labanan na magiging sanhi ng pagkawala ng karamihan na nakasaulo ng Qur*’*ân, at nakikita ko na nararapat na ipag-utos mo ang paglikom ng Qur*’*ân.*’ ***Sinabi ko kay `Umar*** (رضي الله عنه): ‘*Paano ko gagawin ang isang bagay na hindi ginawa ng Sugo ng Allâh* (ﷺ)*?*’ ***Sinabi ni `Umar*** (رضي الله عنه): ‘*Sumusumpa ako sa Allâh, na ito ay isang mabuting gawa,*’ *at patuloy si `Umar* (رضي الله عنه) *na inulit-ulit sa akin ang salitang ito hanggang sa binuksan ng Allâh ang aking puso sa bagay na ito at sumang-ayon ako sa nakikita ni `Umar* (رضي الله عنه).’

“***Sinabi ni Zayd*** (رضي الله عنه): ‘*Sinabi ni Abu Bakr* (رضي الله عنه): ‘*Katotohanan, ikaw ay nasa kabataan pa at matalino na hindi ka namin napagbintangan ng anumang masamang gawain, at katotohanan na ikaw ang pinakapangunahing tagasulat ng* ‘***Wahi***’ *para sa Sugo ng Allâh* (ﷺ)*, na kung kaya, pagsama-samahin mo at tipunin ang lahat ng mga pahina ng Qur*’*ân.*’

“*At sumusumpa ako sa Allâh na kung pinag-utusan lamang nila ako ng paglipat ng isa sa mga kabundukan ay hindi magiging mahirap sa akin, na hihigit sa kanilang ipinag-utos sa akin na paglikom ng Qur*’*ân.*

“***Aking sinabi***: ‘*Paano ninyo gagawin ang isang bagay na hindi ginawa ng Sugo ng Allâh?*(ﷺ)’ *Sinabi ni Abu Bakr* (رضي الله عنه): ‘*Sumusumpa ako sa Allâh, na ito ay isang mabuting gawa!*’ *At patuloy si Abu Bakr na inulit-ulit sa akin ang salitang ito hanggang sa binuksan ng Allâh ang aking kalooban na katulad ng pagbukas Niya sa kalooban ni Abu Bakr at kalooban ni `Umar* (*na kinalugdan silang dalawa ng Allâh*)*, na kung kaya, pinagsama-sama ko at tinipon ang lahat ng pahina ng Dakilang Qur*’*ân mula sa mga balat ng hayop at sa mga* ‘*likhâf*’ *at sa mga kalooban ng mga kalalakihan na nakasaulo nito, hanggang sa mapag-alaman ko na ang nakasaulo lamang ng dulo o huling talata ng* ‘**Surat At-Tawbah**’ *ay si Abu Khuzaymah Al-Ansari* (رضي الله عنه), na wala akong natagpuan na nakasaulo nito mula sa kanila maliban sa kanya, na sa talatang yaon ay sinabi ng Allâh, batay sa pagkakasalin ng kahulugan: “*At kapag tumalikod ang mga* ‘*Mushrikûn*’ *at ang mga* ‘*Munâfiqûn*’ *sa paniniwala sa iyo, O Muhammad* (ﷺ)*, sabihin mo sa kanila*: ‘*Sapat na sa akin ang Allâh* (ﷻ) *at sapat na sa akin ang Kanyang pangangalaga*

sa anumang aking mga suliranin, ‘***Lâ ilâha illa Huwa***’ *– walang sinumang diyos na sinasamba o bukod-tanging may karapatan at karapat-dapat lamang na sambahin kundi Siya, sa Kanya ako nagtitiwala at sa Kanya ko ipinauubaya ang lahat hinggil sa akin*; *dahil Siya sa katotohanan ang aking Tagapangalaga at Siya ang* ‘***Rabbul `Arshil Adzeem***’ *–* ‘*Rabb*’ *na Nagmamay-ari ng Dakilang* ‘*`Arsh*’ (*Trono*), *na ito ang pinakadakila sa lahat ng Kanyang mga nilikha.*’” Ang mga kapaliwanagan ng Al-Qur’ân Al-Kareem sa madali nitong pagkaunawa, Surat At-Tawbah 9:129.

Pagkatapos malikom ang lahat ng ito bilang isang Aklat ay nanatili ito kay Abu Bakr (ؓ) hanggang sa kanyang pagkamatay. At ang pagkatapos niya ay kay `Umar (ؓ) naman hanggang sa kanyang pagkamatay din, pagkatapos ay nailipat ito sa pangangalaga ng anak ni `Umar (ؓ) na si Hafsah (*radiyallâhu `anha*) na isa sa mga asawa ni Propeta Muhammad (ﷺ).

<u>Pangatlong Yugto</u>: Ang pagkalikom ng Dakilang Qur’ân bilang isang Aklat, na ang ibig sabihin ay ang pagsasagawa ng mga kopya nito sa kapanahunan ni `Uthman Ibn Affan (ؓ).

Noong lumawak na ang nasasakupan ng Islâm at kumalat na ang mga ‘*sahâbah*’ sa iba’t ibang lugar na napasok ng Islâm upang ituro ang Dakilang Qur’ân at ang mga alituntunin ng Islâm, ang bawa’t ‘*sahâbah*’ ay binibigkas niya ang Dakilang Qur’ân ayon sa kanyang narinig sa Propeta (Muhammad ﷺ), at dapat na mabatid na mayroong pitong kilalang pamamaraan sa pagbibigkas ng Qur’ân mula sa Propeta, na kung kaya, mayroon sa kanila na ang kanyang pagbibigkas ay hindi napatunayan ang ganoong pagkabigkas ayon sa huling pagbigkas ni Anghel Jibril (ؑ) sa kabuuan ng Qur’ân, na kung kaya, ang mga taga-Sham ay nagbabasa ng Dakilang Qur’ân ayon sa kanilang natutunan na pagbibigkas mula kay `Ubay Ibn Ka`b (ؓ). At maaaring sila ay makapagbigkas ng pamamaraan na hindi narinig ng mga taga-Iraq, at ang mga taga-Iraq naman ay binibigkas nila ang Qur’ân ayon sa kanilang natutunan na pagbibigkas kay Abdullah Ibn Mas`ud (ؓ), at maaaring sila ay makapagbigkas ng pamamaraan na hindi narinig ng mga taga-Sham, kaya minamali nila ang isa’t isa at nagbibintangan sila sa isa’t isa ng paglabag sa kautusan.

Si `Uthman (ؓ) naman ay ganoon din ang kanyang nakikita sa Al-Madinah Al-Munawwarah, sa katunayan ay may nangyari na ang isang tagaturo ng pagbibigkas ng Qur’ân ay nakapagturo ng isang pamamaraan ng pagbibigkas at ang ibang guro naman ay ibang pamamaraan ang kanyang itinuturo na pagbibigkas, na kung kaya, kapag nagkatagpo ang kanilang mag-aaral na kabataan ay kapwa pinupuna ang paraan ng pagbibigkas at nagtatanggihan sa isa’t isa, gayong katotohanan ay tama silang lahat sa kanilang pagbibigkas subalit hindi dumating sa kanila ang ganoong kaalaman.

At ang pangyayaring ito ay nakarating kay `Uthman (﵁). At siya ay tumayo at nagbigay ng payo at kanyang sinabi: "*Kayo ay nasa akin pa subalit kayo ay hindi na nagkakasundu-sundo, at nagpapaligsahan sa pagbibigkas kung sino ang tama, na kung kaya, kung ang ganitong pangyayari ay naganap mismo rito sa aking harapan ay gaano pa kaya roon sa kanila na nakatira sa mga malalayong lugar, ay seguradong mas matindi ang kanilang pagkakasalungatan, na kung kaya, magsama-sama kayo, O mga tagasunod ni Muhammad at magsulat kayo ng Qur'ân para maging batayan ng mga tao, na gawing iisa na lamang ang paraan ng pagbibigkas*."

Sa isa pang Hadith ni Imam Bukhari, ang kuwento ng paglikom na ito ayon sa pagkasalaysay ni Anas Ibnu Malik, na kanyang sinabi: "*Katotohanan, si Hudhayfah Ibnul Yaman* (﵁) *ay dumating kay `Uthman* (﵁) *na kung saan kasama ng mga nakipaglaban na mga taga-Sham noong kanilang pasukin ang Armenia at Adrabijan (bahagi ng Russia) na kasama ang mga taga-Iraq at matindi ang pagkagulat ni Hudhayfah sa kanilang pagkakaiba sa pagbibigkas ng Qur'ân, at sinabi ni Hudhayfah kay `Uthman* (﵁): "*O Amir Al-Mu`minin, agapan mo ang 'Ummah' (sambayanan) na ito bago sila magkasalungatan sa Aklat na Qur'ân na katulad ng pagkakasalungatan ng mga Hudyo at mga Kristiyano, na kung kaya, nag-utos si `Uthman* (﵁) *ng tao tungo kay Hafsah na kanyang sinabi: Ipadala mo sa amin ang 'Mushaf' (Qur'ân) at kokopya kami mula rito ng maraming kopya, pagkatapos ay ibabalik ito sa iyo, kaya ipinadala ni Hafsah* ('*radiyallâhu `anha*') *ang 'Mushaf' kay `Uthman* (﵁)."

Mula rito ay gumawa sila ng pitong kopya, na pinangunahang muli ni Zayd Ibnu Thabit (﵁) kasama ang ilang mga Pantas sa Qur'ân. Nang makumpleto na nila ang pagkakakopya rito, muli nilang ibinalik kay Hafsah ('*radiyallâhu `anha*') ang orihinal. Mula sa pitong kopyang ito, ang isa ay ipinadala nila sa Makkah, ang isa ay sa Syria, ang isa ay sa Basrah, ang isa ay sa Kufah, ang isa ay sa Yemen, ang isa ay sa Bahrain, at ang isa ay hinabilin nila sa kapital o kabisera, ang Al-Madeenah. Sa bawa't kopya ng Qur'ân na ipinadala sa bawa't lugar ay may kasamang isang maalam sa pagbibigkas ng Qur'ân upang magturo sa kanila, nang sa gayon ay maiwasan ang anumang suliranin na maaaring mangyari sa darating na panahon.

Ang mga Muslim noon ay mayroong mga nakatabi na personal nilang kopya na mga baha-bahagi ng Kapahayagan ng Qur'ân, bale ito iyong mga nalikom nila. Subalit, dahil sa napagsama na ang buong Qur'ân bilang isang Aklat, na kung kaya, inutusan silang lahat ni `Uthman (﵁) na sunugin ang kanilang mga personal na kopya o anumang pinanghahawakan nilang mga pahina ng Qur'ân na hindi buo ang pagkakalikom upang maiwasan ang '*fitnah*' (pagkakasalungatan o kaguluhan).

Samakatuwid, sinunog nilang lahat ang kanilang mga personal na kopya, at ginawa nilang basehan ang binuo bilang isang aklat na pinagkasunduan ng lahat,

na kung kaya, ito bale ang naging opisyal na kopya, na tinawag na *Mushaf `Uthman*. Sa ganitong paraan napangalagaan ang Qur'ân mula sa pagbabago at pagkawala: Sinabi ng Allah (﷾) batay sa pagkakasalin: "*Walang pag-aalinlangan, Kami ang nagbaba ng Qur'ân kay Propeta Muhammad at walang pag-aalinlangan na Kami rin ang patuloy na mangangalaga nito mula sa pagdaragdag o pagbabawas, o sa anumang kasiraan*." Ang mga kapaliwanagan ng Al-Qur'ân Al-Kareem sa madali nitong pagkaunawa, Surat Al-Hijr 15:9.

At itong paglikom ay nangyari noong patapos na ang taon na ika-24 at paumpisa ng taon na ika-25 ng Hijrah ayon sa pagkasalaysay ni Ibnu Hajar Al-Asqalani, '*rahimahullâh*,' at pinili ni `Uthman (﵁) ang apat sa mga '*sahâbah*' sa tungkuling ito na sina ay Zayd Ibnu Thabit (﵁), `Abdullah Ibnu Zubayr (﵁), Said Ibnul `As (﵁) at saka si Abdulrahman Ibnul Harith Ibnu Hisham (﵁), na itong tatlong huli ay mula sa angkan ng Quraysh.